

**Datum**

2025-06-13

Adress

Lugna gatan 82

Diarienummer

FSKF-2025-3697

Yttrande**Till**

Kommunstyrelsen

Remiss angående Återrapportering kring kraftsamlande insatser STK-2024-1374

Förskolenämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Förskolenämnden ser positivt på förslaget intentioner men framhåller i sitt yttrande att det är genom att bedriva en förskoleverksamhet av god kvalitet och med utgångspunkt i skollagen och förskolans läroplan, som nämnden i första hand bidrar i arbetet för att minska ojämlikheterna i staden. Nämnden lyfter även med utgångspunkt i de frågor som ställts i remissen vissa behov av att förtydliga arbetets inriktning, ramar och struktur.

Yttrande

Inledningsvis vill nämnden framhålla att förskolan i forskning har lyfts fram som en av de kraftfullaste förebyggande åtgärderna mot social och ekonomisk ojämlikhet. Det är genom att bedriva en förskoleverksamhet av god kvalitet och med utgångspunkt i skollagen och förskolans läroplan, som förskolenämnden primärt bidrar i arbetet för att minska ojämlikheterna i staden. En förutsättning för att förskolan ska lyckas i uppdraget är att utbildningen är väl förankrad i sitt lokala sammanhang då förskolan präglas av den lokala kontext den verkar i. Det arbete som bedrivs på ett lokalt plan för att påverka uppväxt- och livsmiljö är av betydelse för förskolans förutsättningar att kunna bedriva en god och likvärdig utbildning.

Nämnden vill samtidigt särskilt uppmärksamma kommunstyrelsen på att de barn som idag (2025) går i förskolan i huvudsak är födda 2020 - 2024. Dessa barn kommer att fylla 16 år under perioden 2036 – 2040, och kommer därmed inte att ha nått den avsedda uppföljningsåldern (16 år) vid de föreslagna mättillfällena 2030 och 2035. Det innebär att om insatserna genomförs för nuvarande och kommande förskolebarn men uppföljningen sker på andra barn som redan har lämnat förskolan är det inte möjligt att



synliggöra sambandet mellan förskolenämndens insatser och uppmätt effekt utifrån remissens kriterium om en tydlig effektlogik. Då det även finns en osäkerhet i tidsramarna för budget i detta arbete ser nämnden därtill en utmaning i att skapa en långsiktig och hållbar struktur i staden för de föreslagna insatserna och uppföljningarna. Nämnden har i sitt yttrande och förslag till insatser behövt förhålla sig till ovan förutsättningar.

1. Hur kan/bör nämnderna involveras i arbetet? (i förslaget ingår representanter från förvaltningarna i styrgrupp och arbetsgrupp)

Förskolenämnden är generellt positiv till att uppföljning sker i befintliga uppföljnings- och planeringsprocesser men ser samtidigt att ju fler specifika uppdrag som ska följas upp inom budgetprocessen desto större är risken att uppföljningen blir för omfattande och för detaljerad, alternativt för övergripande för att fylla sitt syfte. Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning kan bli otydlig om specifika aktiviteter och uppdrag ska följas inom politiska dokument vars främsta syfte är att följa upp övergripande mål och riktning. Förskolenämndens förslag är trots detta att de kraftsamlande insatserna följs upp inom budgetprocessen men på motsvarande sätt som nämndernas arbete med mänskliga rättigheter, det vill säga genom en särskild fråga till berörda nämnder.

2. Finns det någon befintlig styrgrupp som anses lämplig för det här arbetet?

En lämplig styrgrupp bör ha mandat att fatta beslut och bestå av representanter från samtliga involverade förvaltningar. Förskolenämnden anser att det är av betydelse att befintliga strukturer används om möjligt och SBUM skulle därmed kunna vara en lämplig styrgrupp utifrån dessa kriterier.

3. Vad vore rimliga fördelningskriterier för ekonomiska medel mellan förvaltningar kopplat till föreslagna insatser?

När det gäller antalet medverkande aktörer vill förskolenämnden lyfta att det bör förtydligas att antalet aktörer inte uteslutande behöver handla om nämnder utan även kan röra sig om andra samverkansaktörer, såsom regionen eller idéburen sektor. Nämnden önskar även att kriterierna kompletteras med en punkt om behovet av långsiktighet i valet av insats för att undvika projekt med kortvariga effekter.

4. Finns det insatser som redan är i gång som behöver förstärkas inom ramen för kraftsamlande insatser?

Förskolorna påverkas av sina lokala sammanhang och förskoleverksamhet som bedrivs i socioekonomiskt sårbara områden är generellt sett mer sårbar. För att kunna påverka ojämlika levnadsvillkor och stärka barns uppväxtvillkor är det av stor betydelse att kommunen arbetar med den lokala arenan. Alla de aktörer som möter barnen i en rad



olika sammanhang är viktiga och kan tillsammans göra skillnad i det kompensatoriska arbetet. Följande insatser är valda utifrån dessa resonemang men även ovan beskrivna utmaningar avseende målgruppens avgränsningar i förhållande till ålder och tidpunkter för uppföljning. Valda insatser bidrar till hållbara strukturer i staden som i sin tur bidrar till långsiktiga effekter för målgruppen. Insatserna kan få en indirekt effekt på utfallet då de bygger kapacitet hos föräldrar och därmed även har potential att påverka äldre syskon som kommer vara i rätt ålder vid uppföljningstillfällena.

Familjecentraler

Familjecentralerna har geografisk närvaro runt om i staden och är viktiga arenor i ett brett främjande och förebyggande arbete. På familjecentralerna finns flera samverkande aktörer; öppna förskolor, socialrådgivare, barnmorskemottagning och BVC. Utvecklingen av nya familjecentraler sker i samverkan mellan förskolenämnden, arbetsmarknads- och socialnämnden samt Region Skåne eller privata vårdaktörer.

Familjecentralerna utgör en viktig arena där förtroendefulla relationer kan byggas upp mellan barns vårdnadshavare och myndigheter inom välfärdssektorn.

Familjecentralerna spelar på så sätt en betydelsefull roll i arbetet att stärka det skyddsnät som finns runt barnfamiljer. Socialstyrelsen lyfter att familjecentralerna främjar samverkan mellan olika aktörer och kan erbjuda tidiga insatser. För barn och vuxna som relativt nyligen har kommit till Sverige utgör familjecentraler en väg in i det svenska samhället, och innebär ökade möjligheter till integration och tillit.

Trygga barnet

Trygga barnet handlar om alla barns och ungas rätt till trygga och goda uppväxtvillkor. Genom gemensam styrning och struktur samt tydlig samordning kan förskola, skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård identifiera behov och ge barn och deras föräldrar samordnad hjälp och stöd i ett tidigt skede. Trygga barnet ger förskolan, skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården konkreta verktyg för att stötta barn tidigt och med så lite byråkrati som möjligt. Trygga barnet genomfördes inledningsvis som ett pilotprojekt i Malmö och under 2025 skalas arbetet upp för att omfatta samtliga kommunala förskolor.

Uppsökande samverkan med lokala föreningsaktörer

Förskoleförvaltningen bedriver uppsökande arbete i samverkan med föreningsbaserade förskolelotsar riktat till familjer bosatta i socioekonomiskt utsatta områden med låg inskrivningsgrad i förskola. Samtliga föreningar som är verksamma i uppdraget har en stark lokal förankring i områdena och ett stort nätverk bland både boende och andra lokala aktörer. Arbetet bedrivs dialogbaserat och tillitsskapande på de vanligast förekommande språken i Malmö. Detta möjliggör för familjer att ställa följdfrågor om förskola och få en fördjupad förståelse om vikten av förskola. Stor kraft läggs på att



bemöta misstro mot myndigheter och att vara ett stöd i kontakten med förskola. Detta stärker familjers möjligheter att fatta välinformerade beslut om sina barns förskolegång och bättre förutsättningar för barns lärande och utveckling.

Förskolesocionomer

Möjligheterna att knyta andra yrkesgrupper till förskolan som kan bidra i ett alltmer komplext uppdrag har identifierats som ett viktigt utvecklingsområde. Inrättandet av förskolesocionomer i samarbete med arbetsmarknads- och socialnämnden är ett resultat av dessa intentioner där syftet är att främja barns hälsa och utveckling genom att tidigt och samordnat stärka skyddsnätet kring barnet och dess familj.

Ordförande

Mohamed Yassin (MP)

Nämndsekreterare

Ida Alm

Michael Hård af Segerstad (SD) och Arian Bagher (SD) har anmält ett särskilt yttrande i ärendet.